

ДЕТСКО-ЮНОШЕСКАТА ЛИТЕРАТУРА – 1988

МЕТОДИ БЕЖАНСКИ

СПОРНА ГОДИНА

В периода след революцията у нас бяха създадени десетки прекрасни произведения. В междуиздателските поредици, в библиотеките и като самостоятелни заглавия убедително заемат място в плановете многократно преиздавани творби на десетки съвременни български писатели. Между най-доброто са редица заглавия от Веселин Андреев, Николай Хайтов, Йордан Радичков, Валери Петров, Слав Хр. Караславов, Димитър Гулев, Анастас Стоянов, Лъчезар Станчев, Георги Струмски, Георги Мишев, Слав Г. Караславов, Богдан Глогински, Кольо Георгиев, Анастас Павлов, Стефан Дичев, Борис Априлов, Борис Крумов, Кирил Апостолов, Станислав Стратиев, Вера Мутафчиева, Атанас Наковски, Дончо Цончев, Петър Незнакомов, Петър Славински, Петър Стъпов, Рангел Игнатов, Марко Ганчев, Любен Дилов и др.

Преустройството и неговото мислене са шанс и на литературата за деца и юноши да тръгне по най-верните пътища към своя малък герой и читател; шанс да види реално и вярно да отрази образа на съвременното дете, защото през последните години се понатрупаха доста празнична помпозност, предвзетост и показност.

Времето изисква книгата да възпитава подрастващите в гражданска активност и непримиримост към всяка проява на несправедливост и отстъпление от комунистическия идеал. Борба със схематизма, еднообразието и универсализма в подхода при тълкуване и рисуване живота на нашето дете – ето откъде започва пътят към високото майсторство.

Сред романите, повестите, сборниците с разкази и приказки, издадени през 1988 г., книгите свързани с проблемите на съвременността, са най-много. В тях ще открием стремежа на авторите да вникнат по-дълбоко в явленията, засягащи децата и юношите и влияещи на формирането им като личности. В най-добрите творби художественият анализ търси измеренията на социалната обусловеност на характера на героя, на неговото поведение не само в семейството, училището, селото и квартала, а в по-широк план. Авторите се стремят да видят героите си с по-активна жизнена позиция, открито осъждайки пасивното съзercание, празната бърливост.

Сред най-добрите книги, свързани с училището, се открояват романът на Константин Площакков „Завръщането на юнгата” и сборниците с разкази „Добър ден, господин учителю!” от Георги Мишев и „Весело ми е” от Кирил Божилов. Докато Георги Мишев развълнувано ни връща в детството на поколението, раснало в първите години след революцията, Кирил Божилов ни разкрива света на днешните момчета и момичета, които по свой път, често доста болезнено, откриват достойнството и обичта, честността и вярата в другия до тебе. Далеч по-непълно и по-неубедително е показан животът на съвременното дете извън училище. В много от произведенията ни среща усещането за нещо отдавна познато – бледи образи, липса на значими идеи и личен почерк.

Темите за трудовото възпитание и за професионалното ориентиране днес придобиват все по-актуално значение и поради това, че доста дълго време бяха разглеждани преобладаващо едностранчиво и преднамерено, не се отдаваше достатъчно значение на индивидуалните качества и възможности на личността, както и на безпристрастността и примера на семейството; не се разобличаваше еснафството и егоизмът на възрастните при

подбора на професия от децата им, както тяхното грубо вмешателство и гонитбата на т.нар. престижни професии.

От книгите, издадени през миналата година на тази тема, се откроява романът на Коста Странджев „Ранена земя” – третата книга от поредицата му за децата на строителите.

Изхождайки от максимата, че скуката и безделието са противоположни и неприсъщи на детството, Иван Голев в „Приключенията на Павел Сираков” използва изненадващ импулс на героите си към тяхното самопознание – бягството им от скуката.

Стремежът на човека да преоткрие своето начало е най-сигурният път към самопознанието, но и към нравственото извисяване на личността на съвременника. Ето защо за мен „Око на света” от Любен Петков е книгата, към която той навярно отдавна се е стремял. Романът е своеобразна сплав от легенди и емоционални разкази за действителни хора и събития, за почти забравеното и за навеки останалото в паметта на хората.

Историческото четиво винаги е заемало място в литературата за деца и юноши заради героиката и обаянието на личности, които младостта може да превърне в свои кумири. В най-добрите произведения от миналата година е преодолян обективистичният подход и дидактичното тълкуване, търсят се пътища за проникване зад конкретния факт, за да се открие генетичният код на съвременността и бъдещето. Тук са „Динамит за робите” от Петър Незнакомов, „Хайдути шетат по море” от Димитър Мантов, „Ни горе връх, ни долу корен” от Георги Узунски, „Гладиаторът” от Петър Бобев и „Мама” – II част от Райна Вапцарова.

В цялата пъстрота. Проблемна и художествена, на книгите, посветени на историческата тема, незряло прозвучава романът „Мъже без мустаци” на Братя Мормарев.

По отношение на приказното и фантастичното четиво 1988 г. е проявила скъперничество – десетина книги в приказния и четири-пет във фантастичния жанр. Тук подчертано се открояват няколко книги, между които хумористичната повест „Кени и Зелма” на Йордан Попов: повест-басня, в която авторът разобличава недъзите на възпитанието на подрастващите.

В „Деца с крилца” Радой Киров поднася на своите читатели нови поетични римувани приказки.

Произведенията от областта на фантастиката разглеждат проблема за човека и света край него днес и утре, за отговорността на нашия съвременник в опазване на природата: повестта на Неда Антонова „Вълк на покрива”, романът на Петър Бобев „Телената обеща”, „Нанокompютър за вашето дете” – разкази от Велко Милоев, повестите „Шпага с рубини” от Светослав Славчев и разказите „Инспекторът с бронираната жилетка” от Ема Йончева.

Макар като количество белетристиката за деца и юноши през 1988 да е определено недостатъчна, в художествено отношение тя ни дава добри надежди.

Картината обаче не би била пълна, ако не споменем и публикуваното в периодичния печат: вестник „Септемврийче” с неговите приложения – библиотека „Желание” и вестник „Другарче”, списанията „Пламъче”, „Дружинка” и „Славейче” с вестничето „Весело славейче” и библиотечката „Славейче”.

[Назад към основната страница](#)